

Vonszalékmunka (Sebzett apróvad utánkeresése)

A vonszalékmunkával kutyánkat felkészíthetjük a vadászaton gyakran előforduló sebzésre, a menekülő apróvad felkutatására, terítékre hozására. Ezt a munkát két részben tárgyaljuk: 1. mezei vonszalék, 2. erdei vonszalék.

A vonszalékmunka lényege mindkét esetben a sebzett apróvad - szárnyas és szőrmés egyaránt - megkeresése a talajon hátrahagyott szagnyoma alapján, és akár kimúlt, akár élő állapotban való terítékre hozása. A vonszalék vagy csapa követésekor a vadászkutyanak mélyen, a talaj közvetlen közelében tartott orral kell dolgoznia.

Parancs: az imitált leesési hely mutatása a kéz mutatóujjával, közben a "Szimat!" vagy "Csapa!" hangjel adása.

Végrehajtás: kutyánknak az indulást megelőzően érdeklődőnek, de türelmesnek kell lennie. Az induláskor körültekintően vegyen szimatot, majd gyorsan, de ne idegesen kövesse a vonszalékot.

Környezeti tényezők figyelembevétele: szélirány, növényzet, időjárási viszonyok, ingerszegény, illetve inger gazdag terület.

1. Mezei vonszalék

1. A vonszalék készítése a szélirány pontos meghatározásával kezdődik. Fontos, hogy a lefektetett nyomvonal mindig hátszéllel készüljön. A tanítás ideje alatt el kell érünk, hogy kutyánk csak a talajon lévő nyomra koncentráljon. Ezt pedig a hátszél segítségével oldhatjuk meg. Fordított esetben a légszimat erősebb ingert vált ki kutyánkból, és felhagy a talajon történő nyomkövetéssel. A szélirány megállapításának egyszeri eszköze egy cérnára erősített madártoll, amelynek mozgásából pontosan meghatározhatjuk a kívánt irányt, majd a vadászkalap zsinórja mellé tesszük. Dohányosok a cigarettafüst sodródásából is pontos képet kapnak.

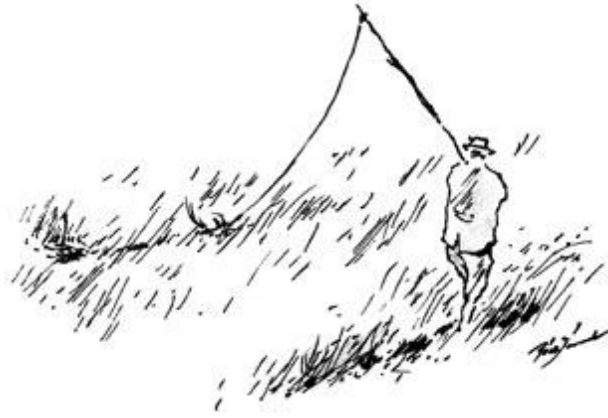
A szélirány megállapítását követően, ki kell alakítani a természeteshez hasonló leesési helyet, a sebágyat. Ezt úgy készítjük el, hogy a lőtt fácánból néhány tollat kitépünk, és a talajra helyezzük, ugyanott a fácánt a földhöz és a rajta lévő növényzethez dörzsöljük, imitálva a sebzett vad vergődését. Ezzel megfelelő kiindulási pontot tudunk készíteni kutyánk számára. A tanítás alatt álló vadászkutyanak fontos, hogy biztos kiindulási pont álljon rendelkezésre, mert csak ez vezethet a határozott és megbízható nyomkövetés elsajátításához.

A vonszalékot kezdetben mindig mezőn, réten, legelőn készítjük, és a lehetőségeknek megfelelően, ingerszegény területen gyakoroljuk. Fontos a hátszél használata, elősegítve a talajon lévő nyom "mély orral" történő követését. A lőtt fácánt nyakánál fogva felerősítjük egy kb. 2 m-es zsinórra. A már elkészített és jól láthatóan megjelölt "sebágytól" kiindulva, a segéd vagy a kutyavezetője kezdetben egyenes vonalban, később törések beiktatásával elhúzza 80-100 m-re. Ott a zsinegről leveszi a tetemet, és a vonszalék végén a földre teszi. Mindezt úgy kell végrehajtani, hogy a kutya a ceremóniát ne láthassa. A kutyát csak akkor vihetjük a vonszalék közelébe, ha a nyomfektető már visszaérkezett az indítás helyére.

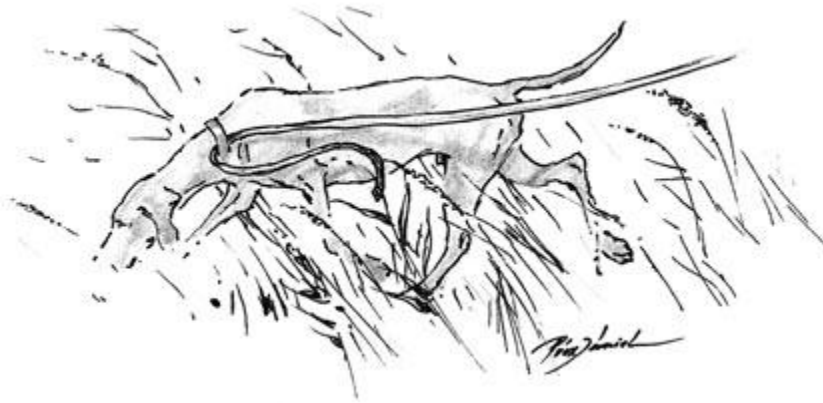
Másik módszere a vonszalék fektetésének, amikor a segéd nyomától távolabb vezetjük a vad nyomát. Ezt egy kb. 2-3 m-es botra erősített, zsineghez rögzített fácán vagy preparátum végighúzásával végezzük. A szél iránya itt is hasonló, mint az előző módszernél. A vonszalékmunka gyakorlásán mindig arra kell törekedni, hogy a lefektetett nyom hosszát fokozatosan növeljük, de csak akkor, ha a rövidebb nyom kidolgozását már biztonsággal végzi ebünk. később, amikor már készségi szintre emeltük e munkát, folyamatosan változtassuk a vonszalék távolságát. Ennek elmulasztása esetén kialakul a kutyában, hogy adott távolságon hajlandó csak végezni a feladatot.

Rendkívül fontos mozzanat a szimat felvétele, más szóval az indítás. Ha ez nem megfelelő, akkor a kutya bizonytalanul kezdi munkáját, és könnyen elveszti a vonszalékot. Ilyenkor vagy feladja, és újra kell indítani, vagy légszimat alapján próbálja megkeresni az elrejtett vadat. Ekkor szintén csak az ismételt precíz indítás a megoldás. A vonszalék kezdeténél kialakított "sebágy" előtt kutyánkat ültessük le és nyugtassuk. Ezután a vezető adjon helyben maradási parancsot, és menjen a vonszalék kezdetéhez. Figyelje meg, hogy a kiindulási ponttól merre van a vonszalék húzási iránya. Térjen vissza kutyájához. Helyezze nyakára a vezetősíjat úgy, hogy az ne legyen rögzítve a nyakörvhöz, hanem minkét vége a vezető kezében maradjon. Vezesse a kutyát a kívánt ponthoz. Ott a "Szimat!", "Szimat!", "Csapa!" paranccsal biztassa a szag felvételre és az indulásra. Eközben a jobb kéz mutatóujjával mutasson rá a kihullott tollakra, majd a követendő irányra. Miközben fogja a vezetékét, induljon el, figyelve, hogy a kutya megfelelően koncentrál-e a szimat felvételére.

Amennyiben a vezető a vezeték feszülésén érzi, hogy a kutya határozottan és jó irányba indul, tehát felvette a szimatot, úgy a vezeték egyik végét elengedve, álljon meg. Eközben a vezeték akadálytalanul lecsúszik a kutya nyakáról, és az észrevétlenül függetlenné válik vezetőjétől. Az ezután következő munka a vad megtalálása, felvétele, a vezetőkhöz vitele és az ülve vagy állva történő átadása az előző részekben már ismertetett módon történik. Természetesen a vonszalékot egyaránt készíthetjük preparátummal és vaddal mind a tanulás, mind később a gyakorlás kapcsán. E munka megfelelő begyakorlása esetén megnő a vadászat eredményessége, de nem kevésbé fontos állatvédelmi és etikai jelentősége sem.

Az apróvad vadászta nem csupán a nyílt, zömében mezőgazdasági művelésű területeken zajlik.

1. Erdei vonszalék

Gyakran nádasok, sűrű vadrejtők, jó aljnövényzetű erdők nyújtanak biztonságosnak vélt búvóhelyet az apróvadnak. Az ilyen körülmények közötti vadászat új feladatok elé állítja a vadászokat, vadászkutya-vezetőket és kutyáikat.

Vadászaton a lövés utáni munkát, vagyis a sebzetten menekülő nyúl, fácán vagy más lőhető vad felkutatását és terítékre hozását kutyánk csak megfelelő felkészülés után képes maradéktalanul elvégezni. A felkészítésben jelentős szerepet kap az erdei vonszalék kidolgozásának tökéletes elsajátítása, illetve a körülményekhez való alkalmazkodás gyakorlása.

Kutyánknak a vonszalék követése nem jelent problémát, ezt a mezei vonszalék kidolgozásánál már megtanulta. Amiért külön foglalkozom e témával, az abból ered, hogy a fedett terepen végzendő munka kapcsán megszűnik a vezető és kutyája közti vizuális kapcsolattartás lehetősége, ami sok kutyának problémát jelent. Ahogy a vezetőről lekerül a vonszalékon dolgozó kutya, önállóságra van utalva. Ez teljesen kiegyensúlyozott, lelkileg stabil állapotot kíván. Sokszor előfordul, hogy a vonszalékmunka teljesítését követően, visszafelé jövet a kutya eltéved. Ettől előbb-utóbb pánikba esik. Nem ritka, hogy leteszi, elhagyja a vadat, és keresni kezdi a gazdáját. Ezek a problémák csak kellő gyakorlattal szüntethetők meg.

A parancs hasonló a mezei vonszalékmunkánál leírtakkal. A parancs kiadása mindig határozott, félreérthetetlen legyen.

A megjelölt kiindulási pont előtt fektessük el a vadászkutyát. A vezető menjen a "rálövés" helyére, és győződjön meg a vonszalék helyes irányáról. Ezután térjen vissza kutyájához, szabadítsa fel és vezesse a vonszalék kezdetéhez. Ott vetessen szimatot, és a "szimat, csapa" parancssal indítsa munkára. Nem árt kezdetben, ha egy segéd a vonszalék végén lévő vadtól megfelelő távolságra elbújik és figyelni a kutya viselkedését a vadnál. Vigyázzunk, hogy a kutya ne vehesse észre a segédet, mert az negatívan hathat a kutya viselkedésére: esetleg megijed vagy agresszivitást mutat.

A környezeti tényezőktől itt sem tekinthetünk el. Különös szerepe van az aljnövényzetnek, a szél irányának (az erdőben mindig más a légmozgás) és általában az erdőnek, mint munkaterületnek. Vigyázzunk, hogy az erdőben soha ne érje a kutyát rossz élmény, mert elveszítheti a bátorságát és magabiztosságát.

Az első számú követelmény, hogy kutyánk biztosan tudja felvenni a talajon hátrahagyott szimatot. Éppen ezért a rálövés helyének imitációja rendkívül nagy jelentőséggel bír. A gyakorlás során használt kitömött bőrt vagy lőtt vadat a talajhoz kell dörzsölni, erősítve a szaghatást. Ezután szórt tépünk és teszünk az indulási pontra. Arra figyeljünk, hogy mindig a vonszalék készítéséhez használt vadból származzon a kitépett szőr.

Az erdei vonszalék készítésekor második számú követelmény, hogy a terep fedettsége miatt a kutyavezető számára jól láthatóan jelöljük a vonszalék nyomvonalát. Ez akkor szakszerű, ha szemmagasságba rajzszőggyel fehér papírlapkákat rögzítünk a fákra olyan sűrűn, ahogy azt az erdő fedettsége megkívánja. Ezt a műveletet végezheti a segítő, de magunk is kitűzhetjük a nyomvonalat.

A kitűzésnél használjunk egyezményes jeleket, ami azt szolgálja, hogy még véletlenül se tévedjünk el, és a kutyamunkája bármikor ellenőrizhető legyen. A jelrendszer az erdei vonszalék és a vércsapa készítésénél megegyező, tehát ezt a következő részben már nem fogom említeni. Az indulás helyét jól láthatóan "X" alakkal jelöljük, ugyanígy a vonszalék vagy a vércsapa végét is. Az egyenes irányba haladást egy-egy jól láthatóan rögzített kis lapkával oldjuk meg. Amennyiben valamilyen irányba törést alakítunk ki, úgy a lapkákat "L" alakba rakjuk fel, ahol az "L" rövidebb része mutatja a követendő irányt. A különböző szögbe történő visszatörés jele "7". Itt mindig a hosszabb szár jelenti a kívánt irányt.

Ezt követően fektessük le a vonszalékot, a végén otthagyva a húzott tárgyat vagy vadat. A segédünk rejtőzzön el a vonszalék végén úgy, hogy a kutya ne láthassa, de ő az eb viselkedését a vadnál szemmel tudja tartani. A nyomfektető mindig úgy térjen vissza, hogy nagy ívben kerülje el a nyomvonalat.

A kutyát néhány méterrel az indulási pont előtt a vezető fektesse le, és adjon helyben maradási parancsot. Ezután menjen előre, és jól látható módon ellenőrizze a "rálövés helyét". Ezzel felkelti a kutya érdeklődését, fokozza a munka iránti vágyát.

Visszatérve, dicséret kíséretében szabadítsa fel kutyáját fekvő helyzetéből. Tegye nyakára a vezetőszinórt, és menjenek az azonosított kiindulási pontra. A vezető mutasson a kívánt helyre, és "Szimat, szimat, csapa!" paranccsal indítsa kutyáját a vonszalékmunkára. A vonszalék végén rejtőző segéd szerepe abban áll, hogy figyelje a kutya vaddal való találkozásának pillanatát. Mit csinál a kutya a vaddal?

- gondolkodás nélkül felveszi a vadat, és lendületesen indul vissza a saját nyomán;
 - hosszabb-rövidebb gondolkodás után felveszi a vadat, és indul vezetőjéhez;
 - a vad megtalálását követően tépni kezdi, rázza, ropogtatja, elássa, esetleg játszik vele;
 - a vonszalékot követve a vonszalék végére ér, de nem veszi fel a vadat, és "üres szájjal" érkezik vissza;
 - nem követi végig a nyomot, nem ér el a vadig, ennek ellenére visszaindul;
 - a vonszalékot elhagyva, légszimattal keres.
- A vadon túlhaladva szagot kap, és felveszi a vadat, azzal gazdájához megy. A felsorolt lehetőségek közül az első megoldás hibátlan, a második elfogadható. Minden más kivitelezés rossz, további tanításra szorul a kutya.